

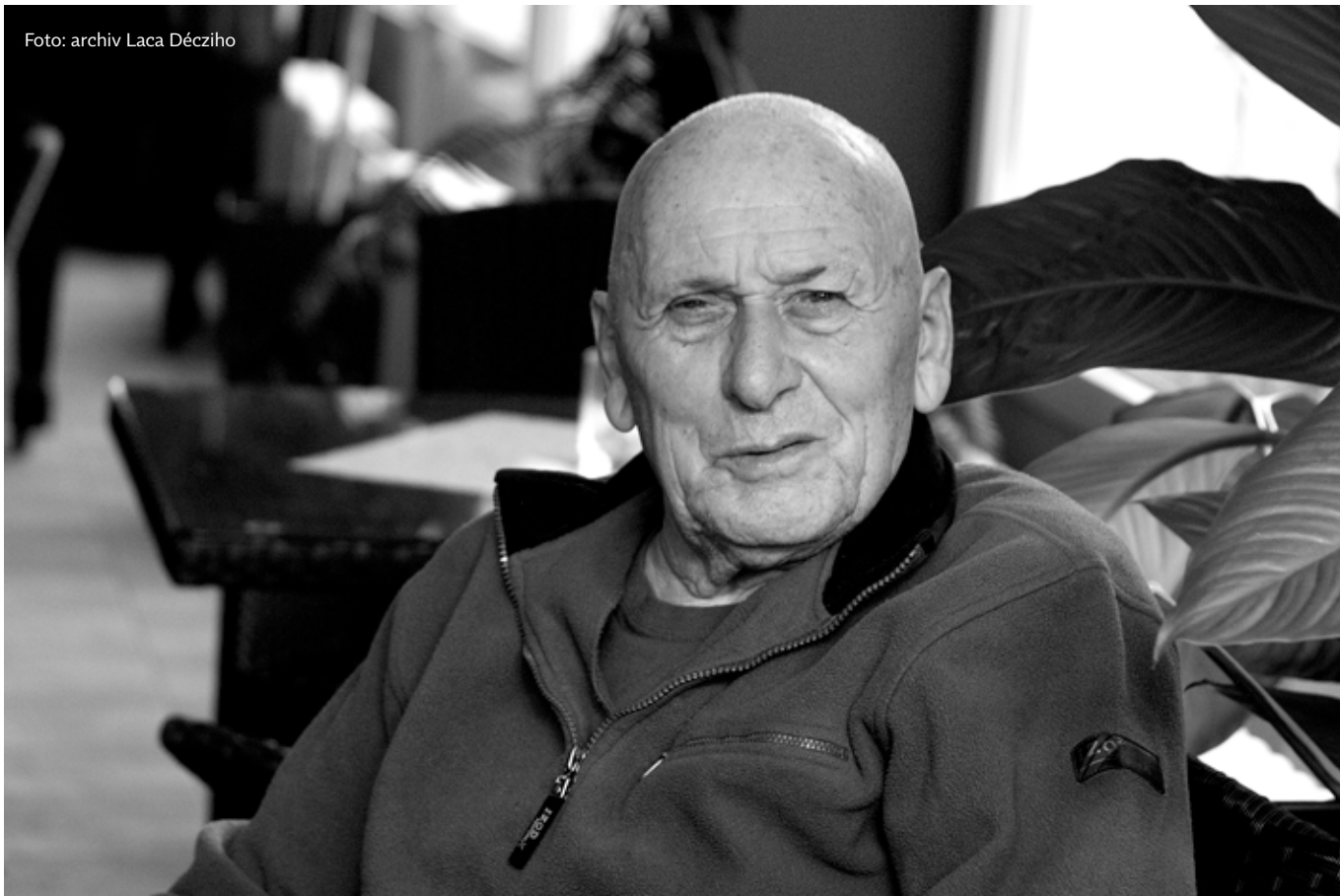

Mezzoforte jako fortissimo

S Lacem Déczim o hudbě

Laco Déczi je jedním z nejznámějších jazzmanů u nás. V 60. letech stál u zrodu československého moderního jazzu a od svého vstupu na scénu doteď nepolevil ve veřejné aktivitě coby známý muzikant, performer a vypravěč pepných historek. Je nesporná žijící legenda, a navíc se s ním dobře točí interview, má totiž vždycky co říct a není to nuda. Během našeho setkání vzniklo třikrát delší povídání, než máte právě před sebou. To, co se sem nevešlo, třeba jednou uslyšíte na silvestra v rádiu. Zde je malá ochutnávka. Zastupován OSA od 1970, v databázi má registrováno 351 hudebních děl.

Foto: archiv Laca Décziho

Začínal jsi v 50. letech ve dvou bratislavských jazzových kapelách Danubia Quintet a East Coast Studio.

Pravda, to je strašně dávno.

East Coast Studio prý byla úplně první hardbopová kapela v Československu. Jaká byla tehdy atmosféra v Bratislavě? Jak jste se dostávali k jazzu?

K jazzu jsme se dostávali hlavně přes pořady Willise Conovera na krátkých vlnách. S ním jsem se dokonce potkal. Byl to takový vysoký elegantní pán s neuvěřitelným hlasem, který neskuřečně rozuměl muzice. To pro mě bylo obrovské štěstí, protože Willis pouštěl nejlepší jazz.

A jak to, že jste mohli v 50. letech hrát jazz?

Komunisti tomu nerozuměli, protože tam nebyla slova. Jim vadili rockeři,

kteří zpívali protest. Navíc komunisti brali jazz tak, že ho vymysleli černoši, které Američani (otrokáři) bičujou, že černoši jsou utlačovaní a komunisti jim pomůžou.

Takže všechnu hudbu jste získávali z rádia Hlas Ameriky?

To šlo z Washingtonu vždycky od čtvrt na deset do desíti; předtím byly 15 minut zprávy, mimo soboty a neděle.

Jak často jste v Bratislavě hrávali?

Dost často. Začátky byly v parku Leberfinger. Dneska jsou tam paneláky a obrovská shopping centers, kde prodávají kozačky a voňavky. V tom parku stála kavárna, kde bývalo na našich koncertech vždycky tak čtyři pět lidí. Jednou se nám stalo, že nás poslouchali nějací tři dědkové, nikdo další tam už neseděl, a my hráli bebop. Jeden z těch dědků o pauze vstal,

přišel k nám a řekl: „Chlapci, vykašlete se na to džiu-džitsu.“

Dostávala se k vám nějaká hudba z Maďarska nebo Rakouska?

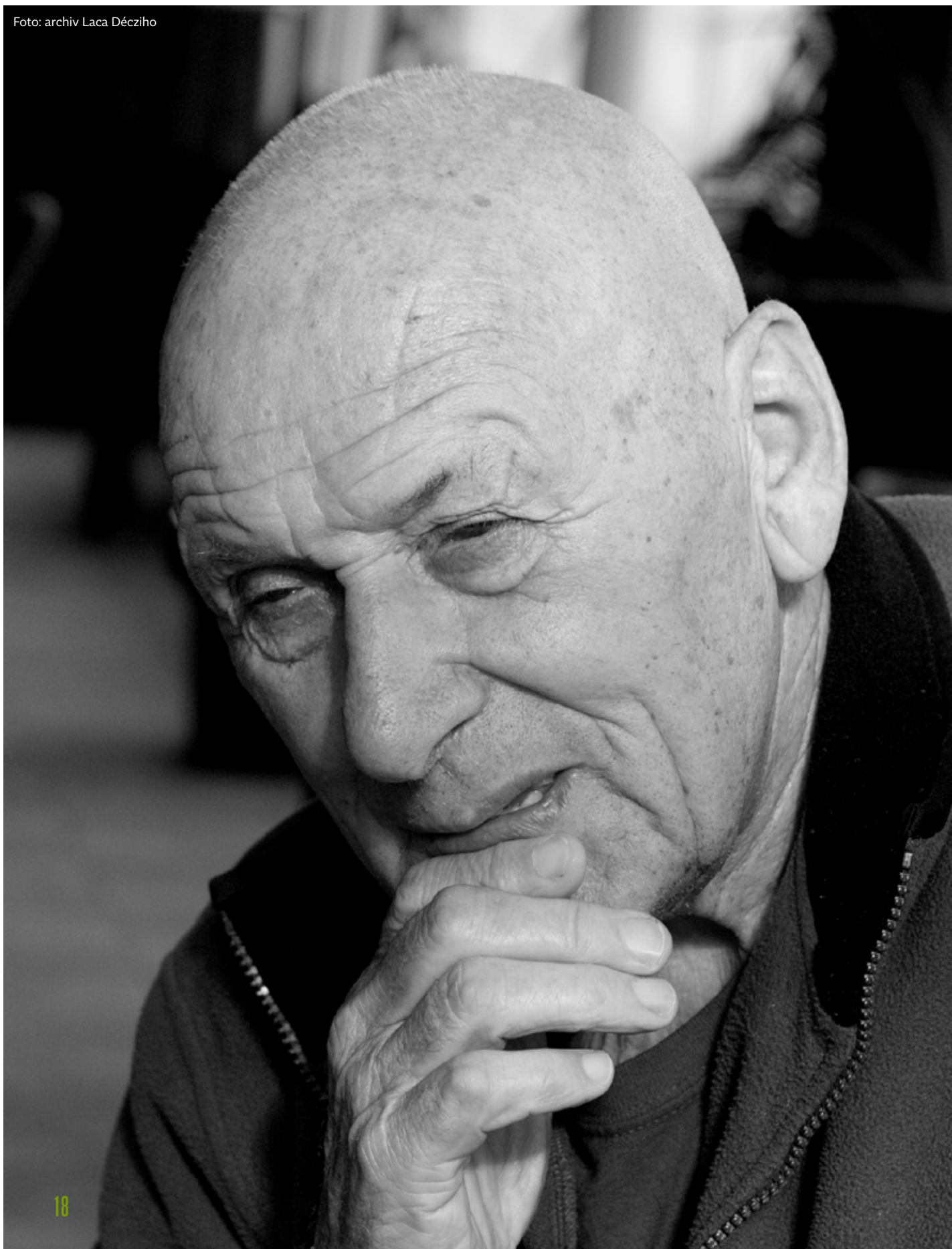
Vůbec nic.

A jak jste pokračovali?

Pak jsme se dostali do rádia, do Československého rozhlasu Bratislava, velké budovy pod hradem, kde jsme měli kamarády a načerno ve studiu něco nahráli. Poslouchali jsme tehdy Arta Blakeyho s Jazz Messengers, to bylo pro nás nejmíc a dodnes jeho kapelu považuju za jednu z nejlepších na světě, protože v ní hráli samí výborní hráči. Za druhé měli úžasnou dynamiku. To dneska málokterá kapela dodržuje.

Ted trochu odbočím. Když už jsem byl zaměstnaný v rádiu v TOČR a JOČR (pozn.: Taneční a Jazzový orchestr Československého rozhlasu), tak jsme

šli na koncert Counta Basieho do Rudolfiny. Nastoupila černobílá kapela, nehráli v ní jenom černoši, a začali hrát úplně potichu, ležerně, my jsme na to koukali, čekali jsme strašnou bombu, ale byli jsme zklamaní. Nic takového nepřišlo. Nahrávalo to ale rádio, Milan Papírník, nejlepší rozhlasový zvukař, jaký v Československu kdy byl. Druhý den jsme šli do studia poslechnout si nahrávku a tam jsme teprve pochopili, že všechno je úplně jinak. Basieho kapela totiž hrála takovou dynamiku, že když nasadili pianissimo, bylo to dvojité pianissimo, a když hráli forte, bylo to mezzoforte, které znělo jako bomba, jako fortissimo. Všechno měli takto zvážené a tím byli krásně muzikální. Tehdy jsme všichni otočili náš způsob hraní.

A do té doby jste hráli jenom nahlas?

Ta ta tada ta a oni hráli ta ta túttú bap. To časem pochytíš. Takové věci jsem se hodně naučil v Americe. Samozřejmě jsem pozoroval i špatné kapely, z toho se naučíš, co nemáš hrát, ale dynamika je strašně důležitá. Klasičtí muzikanti to vědí, ti s tím nemají problém.

Po příchodu do Prahy tě dost rychle objevili jako hvězdu, brzy jsi hrál s nejlepšími jazzmany u nás...

No počkej, to se stalo tak, že jsme v bratislavském rádiu nahráli naši kopii Jazz Messengers. Vlastně bylo štěstí, že jsme kopírovali. Dneska se mladí smějou, že něco kopíruješ, každý věří, že něco vymyslí, ale v hlavě má akorát knedlíky, místo toho, aby se učil od těch nejlepších.

Naše nahrávka z rádia se nějak dostala do ruky Luďku Hulanovi. Skvělému basistovi, který hrál v rádiu s Krautgartnerem, zakladatelem rozhlasového bigbandu. Hulan pustil náš pásek Krautecovi a Krautec řekl: „To nejsou Evropani, ale Američani.“ Z toho jsme se tehdy nafukovali, i když jsme byli jenom špatná kopie. Krautgartner se o mě začal zajímat, já jsem ale musel na vojnu, která se mi prodloužila o půl roku, protože jsem tam byl v base. Oni nemohli čekat,

tak moje místo obsadili někým jiným. Pak jsem v rádiu natáčel externě a to pro mě byla velká praxe. Byli tam staří profíci, kteří hráli dokonale, četli perfektně noty, ladili, prostě úžasní hráči. Já v podstatě nic neuměl, ale oni to se mnou vydrželi.

Byli tam staří profíci, kteří hráli dokonale, četli perfektně noty, ladili, prostě úžasní hráči. Já v podstatě nic neuměl, ale oni to se mnou vydrželi.

A proč o tebe tak stáli? Co jsi měl a oni ne?

Oni hráli jenom cool jazz, klidnou hudbu, vibrafon Karla Velebného a tak.

A ty jsi hrál nejrychleji ze všech v bigbandu...

Nebylo to o rychlosti. Spíš šlo o jiné pojetí. Já jsem měl taky později štěstí, když jsem přijel do Ameriky, že jedni z mých prvních spoluhráčů byli černoši, bratři Bobby a Eddy Busterovi. S Eddym jsme jednou kecali a on řekl: „Ty hraješ jako my!“ A já se zeptal: „Jak to myslíš?“ On na to: „Jako my černí!“ Prostě z rádia jsem vůbec nepoznal, že Clifford Brown, Blue Mitchell nebo Fats Navarro byli černí. Jejich hudba se

na mě nalepila. Pak přišel běloch Chet Baker a já jsem si říkal: „Hraje dobře, ale není to moje parketa, moc se mi to nelíbí.“ Nedal mi takovou ránu do hlavy.

Před tvoji nejslavnější a dodnes aktivní kapelou Celula jsi hrál o roku 1965 v Reduta kvintetu. To byla tvoje parta?

Hrál tam vynikající basista Honza Arnet, který vzal roha do Ameriky, když jsme byli v Berlíně. On v Československu vystudoval asi tři vysoké školy, v Americe asi dvě, byl strašná kebule. Sice nesóloval, ale skvěle doprovázel, tak to dotáhl až k Chico Hamiltonovi. Nahrál s ním hromadu desek a pak byl asi dva roky u Arta Blakeyho v Jazz Messengers. Dokonce mě tam chtěl v 70. letech dostat. Pustil Blakeymu nějakou moji nahrávku a Blakey řekl: „Tak ho přiveď.“ Takže jsem v Jazz Messengers mohl hrát. Šel jsem na americkou ambasádu, kde se zdálo, že není žádný problém, protože bolševik by si tady nechal mého syna a ženu jako zálohu. Pak se mě zeptali: „A co tam budeš dělat?“ A já řekl naivně: „Budu tam hrát s Artem Blakeym.“ Oni Blakeyho samozřejmě vůbec neznali, vyhodnotili moje povolení jako pracovní, tak mi vízum nedali a já nejel nikam.

Arnet nakonec v Americe pracoval v Asian Museu, bylo to na Park Avenue. Říkal jsem si: „Asijské muzeum, co to má znamenat?“ Šel jsem ho tam v osmdesátém sedmém navštívit, vidím prosklenou budovu, kanceláře a on tam byl boss!

Takže Reduta kvintet byl Arnetova kapela?

V podstatě Arnetova, protože on bojkoval koncerty, dával všechno dohromady. On byl i byznysmen, no hrozně šikovný člověk. Hrál tam samozřejmě Zdeněk Pulec, dábelský trombonista, pro mě jeden z největších na světě, a navíc životní kamarád. Standa Sulkovský, výborný pianista, který hrál bebop, a na bubny Laco Trop.

Muziku vybíral kdo?

Vybírali jsme dohromady. Já jsem psal nějaké skladby, Honza něco napsal, vždycky někdo něco přinesl.

S Reduta kvintetem hrávala taky Eva Olmerová, pamatuješ si na ni?

Jasně, něco jsme taky společně nahrávali. S ní byla hrozná sranda a taky byla talent. Ona byla jako Sarah Vaughan. Měla jiný timing než české zpěvačky. České zpěvačky všechny utíkají. Když je doba, tak jí předeženou, ať je větší napětí, a je to, jako když někdo vyběhne z dráhy, ale to ony nevědí. Hlavně že jsou hezky a moderně oblečené. Hlavně musí být VIP, a když je někde televize, tak rychle tam!

A Eva Olmerová taková nebyla?

To vůbec. S Evou byla legrace, ale to tady ani nemůžu vyprávět.

S Reduta kvintetem jsi údajně úplně poprvé natočil vlastní skladby Jar bez problémů, Milenka milá a tak... Pamatuješ si na ně? Jak ses dostal ke komponování?

Ano ano, trochu si na ně pamatuju. Byly to jedny z prvních. Po průmyslovce jsem začal chodit na konzervatoř v Bratislavě, kterou jsem kvůli vojné nedokončil, a tam jsem dostal základy harmonie a tak.

A klasická harmonie ti fungovala i v jazzu?

To je v podstatě všude.

V jazzu se akordy spojují jinak...

Dneska jsou samozřejmě blázni, kteří píšou moderní muziku, a já nevím, co tím chtějí říct. Muzikanti jsou našťvaní, když to symfoňák natáčejí, ta hudba se špatně hraje a je o ničem. Pak přijdou snobi, mají drahé šály, špičaté boty, tleskají a volají „bravissimo“. Já v tom nevidím budoucnost. Stejně jako když začal free jazz v 50. a 60. letech. To vzniklo v Německu. Víš, co je free jazz?

Vím, co je free jazz.

No bláboly – stejně hraješ noty, co máš v prstech, v podstatě harmonikářská technika. A že „zamyslete se“! Jeden kamarád říkal: „Němci vymysleli dvě

nejstrašnější věci na světě – druhou světovou válku a free jazz.“

V 70. letech jsi psal hudbu i pro bigbandy. Od malé kapely k bigbandu to může být skok, nebo to pro tebe bylo snadné?

To jsem se učil od Teda Joanse, byl můj vzor, který psal jasně, logicky a krásně. Jedním z největších jazzových skladatelů je pro mě taky Horace Silver.

V roce 1974 ti vyšla deska Sentimentálna trúbka se smyčcovým orchestrem, aranže jsi psal ty?

Ne, to dělal Laco Gerhardt.

A teď, když ti vyšla nová deska Symphonic Ballads, je podobná...

To jsou v podstatě základy od Gerhardta, které jsem předělal. Jsou tam připsaná dřeva (anglický roh, lesní roh, flétna, fagot) a pak jsem změnil celé bloky. Teď je to dost jiné.

V 80. letech jsi složil slavnou hudbu k filmu Kalamita Věry Chytilové.

Věra Chytilová byla neuvěřitelná ženská. Skutečně, takových je na světě málo. Ona se nikdy nesmála a přitom vyráběla největší srandu. Ona byla trochu našťvaná a s našťvanými lidma je vždycky sranda. To zaprvé a zadruhé byla člověk, který nelhal, který jednal na rovinu. Komunisti se jí báli, protože říkala: „No prosím, tak mě zavřete, aspoň budu slavná!“

Jak dlouho před filmem jste se se znali?

Ona si mě vykoukla na nějakém koncertu a říká: „Uděláš mi muziku do filmu.“ Pak mě taky oblbovala a říkala: „Ty bys v tom filmu mohl hrát ajzboňáka.“ Tak jsem vyfasoval uniformu, která byla úplně nová. Musel jsem v ní proto chodit, aby se trošičku ošoupala. Dva měsíce jsem v ní byl všude a to zažiješ věci, kamaráde. Šel jsem v ní po Staromáku, proti mně pěkná buхта, já ji začal balit a ona říká: „Jdi do prdele, ty ajzboňáku!“ V tom neutrhneš ani nohu od stolu. Přišel jsem na hlavní nádraží, sedl si do čekárny, zjevil se pravý ajzboňák a prý: „Ta čtyřistašestka ještě nedošla, vid’?“ Říkám:

„Ještě tady není.“ To byly zážitky!

A co ta filmová hudba? Musel ses trefovat do obrazu? Jak jsi ji připravoval?

Muzika byla napsaná, akorát sóla jsem nechal volně, ale moc jich nebylo. Celé jsme to natočili předem a oni pak hudbu nasadili na obraz.

Takže jsi nepsal přesně do obrazu, jako třeba Zdeněk Liška?

Liška byl úžasný skladatel. Fenomén. Párkrát jsem taky nahrával s FISYO (pozn.: Filmový symfonický orchestr). Ve studiu bylo obrovské plátno a Belfín nás podle něho dirigoval. Odsud je slavná story s Vládou Žižkou, bigbandovým bubeníkem, který si rád zahrál různé okras. Jednou jsme nahrávali do grotesky, kde frajer zatloukal kůly, těch kůlů bylo dvanáct a pro každý kůl byla jedna rána na velký buben. „Bum“, „bum“ a zase „bum“, Žižka už to nevydržel a udělal „rumdrudru“! A dirigent říkal: „Vládo, prosím tě, jednu ránu!“ A Žižka: „Oukej. Rumdrudu.“ A dirigent: „Jednu ránu!“ Pak to nějak zahrál, ale museli mu trochu svázat ruce.

Jsi jazzman, takže předpokládám, že když tvoříš, je to jiná práce, než mají klasičtí skladatelé, protože dáváš prostor pro improvizaci. Zkoušel jsi někdy klasický přístup, to znamená vypsát noty od A do Z?

Psát sóla je nesmysl. Jenom jednou v životě jsem vypsál sólo do not. Bylo to Jirkovi Válkovi, geniálnímu flétnistovi. Napsal jsem skladbu Chlupatý had, čtyři trumpety, čtyři trombony a rytmika. Natáčeli jsme to v Karlíně, v Áčku, a nevědělo se, kdo bude hrát flétnu, tak jsem vypsál celé sólo, bylo v rychlém tempu. Šlo o čtyři chorusy v šestnáctinách a osminách, takže not, jak když vyleje tuš na notový papír. Jirka přišel, podíval se na to, „hm hm“, dali mu sluchátka na playback a on to napopravě zahrál od začátku až do konce bez jediné chyby. Všichni jsme z toho měli husí kůži, na to nikdy nezapomenu.

Měl jsem na mysli, jestli jsi někdy napsal nějaký klasický hudební tvar.

Napsal jsem dva smyčcové kvartety. Ty mám nahrané doma v Americe.

Vyšlo to?

Ne, mám je jenom v šuplíku.

Jaké jsou?

Těžko říct. Já jsem hodně poslouchal kvartety od Ravela a Debussyho. Nebo Bélu Bartóka, to už na mě bylo trošku bláznivé. Pak jsem vytvořil takový míšaš.

Tvoje nová orchestrální deska už je zase něco jiného, žádné stylové divočiny.

Jenom balady. Když si lidi pustí cédéčko, tak ať to má jeden ksicht. Můžeš dát nějaký bounce nebo jiné obohacení, ale nechtěl jsem, aby se hudba rozjela na všechny strany.

Tu desku jsi produkoval společně s Michaelem Krásným. Jaký vliv měl na výslednou podobu?

Michal je v první řadě prvotřídní světový basista, jeden z nejlepších hráčů vůbec. Navíc velice spolehlivý a bezvadný člověk. Je to můj kamarád. Taky rozumí nahrávání. Já mám doma v Americe studio s nejnovějším vybavením, ale vůbec tomu nerozumím. Umím tak akorát něco smazat, nic víc. Všechny nové desky točil on, mixoval je a dával dohromady. Dělal jsme i pro Wohnout!

Tys dělal něco pro Wohnout?

To začalo tak, že Wohnouti napsali nějakou písničku o mně a poslali mi ji, jestli bych jim do ní nedohrával nějakou trumpetu. Doma jsem to poslouchal a moje žena říkala: „To se mi líbí, udělej to.“ Ona má čich na věci a má i dobré uši. Když mi tu nahrávku poslali, tak bylo velké štěstí, že v ní měli nahraný klik, metronom na jedné stopě, a tím pádem se mi líp hrálo. Každá nota jim seděla, měli divné harmonie, ale ne blbě. Ne klasicky dominanta-subdominanta, ale najednou odbočili. Někteří to dělají, protože chtějí být zajímaví, vymýšlí jiné harmonie, naschvál skočí mimo, ale jdou proti srsti. Wohnouti to měli fajn. Nahrál jsem jim

čtyři trumpety jako podklad a potom sólo.

To začalo tak, že Wohnouti napsali nějakou písničku o mně a poslali mi ji, jestli bych jim do ní nedohrával nějakou trumpetu. Doma jsem to poslouchal a moje žena říkala: „To se mi líbí, udělej to.“

Když se přesuneme k trumpetistům, vždycky mluvíš o Cliffordu Brownovi, ale pak taky o Milesi Davisovi. Kdy ti Miles začal připadat zajímavý?

Já jsem ho poslouchal ještě před Cliffordem. Davis hrál hezké balady, měl duši a feeling. Když jsem ale potom slyšel Clifforda, chytil mě víc, byl někde úplně jinde.

V kterém Davisově období jsi ho poslouchal? V cooljazzovém?

Oni tomu říkali cool jazz, ale byl to bebop. Když Clifford natáčel v padesátém čtvrtém na Broadwayi, Davis přišel na zkoušku, stál ve dveřích, bylo jedenáct hodin a prý řekl slavnou větu: „Doufám, že si brzo strhneš nátisk!“ To byla pochvala!

A co jazz rock?

Trošku s Celulou, ale jazz rock jsme vlastně nikdy moc nehráli, spíš latinu. Teď, když hrajeme latinu, tak do ní dáváme bebopová sóla a kluci ještě přidávají bluegrass. Ale s JOČR, Kamilem Hálou, který to dirigoval, a s Radimem Hladíkem jsme nahráli jazzrockovou hudbu.

Co teď aktuálně plánuješ?

Novou desku.

Jakou?

Nevím ještě, jak se bude jmenovat, ale už tam bude hrát Morgič, já mu říkám pořád anglicky Úvěr (mortgage), ale jmenuje se Honza Uvira. Letí v březnu do Ameriky a bude s námi hrát. Je dobrý jako člověk, má správné názory, ví, co se má dělat. Dál tam bude hrát Michal, Vajco, já a taky jsem spekuloval, tady je jeden vynikající saxofonista. Štveráček se jmenuje a ten hraje správné noty. Oni ho kritizují, že hraje hodně not. Já říkám, tak to zkus zahrát jako on. Dělá to správně, učil se z Coltranea, a oni mu to vytýkají. Čech je zbytečně chytrý. Od koho by se měl učit? Od vrátného z ČKD? Štveráček hraje blues a tamti hrajou nesmysly.

Co bude na nové desce? Blues, balady, nebo něco od podlahy?

Tam bude všechno! Mám teď připravené nějaké nové skladby. Michal taky píše. Říkal jsem i Honzovi Uvirovi. Kolikrát napíšeš skladbu, pak se to hraje, a je to nanic. Dál to všelijak vylepšuješ, a je to ještě horší. Zahodit a hotovo. Zahodil jsem taky některé skladby Michalovi, pak přišel s dobrou skladbou a jedeme.

Kdy tu desku budete točit a kdy vyjde?

V březnu budeme točit a na jaře ji přivezeme sem do České republiky. ☒